

OKRUŽNI PRIVREDNI SUD, Split

Prvostepena presuda br.II-P-1398/72
od 24.IV 1973.

Vijeće: Ivo Tripković, Drago Pinterić, prof.dr Ivo Grabovac

Spasavanje broda - Nagrada za spasavanje - Kriteriji za kvalifikaciju usluge tegljenja ili spasavanja - S obzirom na okolnosti usluge radilo se o tzv. najlakšem načinu spasavanja

Tužitelj je vlasnik m/b "Rogač", a tuženi je brodar m/j "Divulje". Tužitelj ističe u tužbi da je 25.IV 1970. oko 16 sati u blizini otočića Dvainke naišao na m/j "Divulje" koji je imao avariju stroja i bio nesposoban za manevriranje. Zapovjednik m/j "Divulja" pozivao ga je u pomoć i tražio da ga izvuče iz toga opasnog položaja. Tužitelj je odmah započeo dogovorenu operaciju spasavanja i nakon što je obavio pripreme radnje svojim je brodom zahvatio tuženikov brod u tegalj. U oko 19,30 sati tužiteljev brod je naprezanjem vlastitog stroja -- uz tegalj bio nakrcan i teretom -- uspio dovući tuženikov brod u sigurni zaklon obližnje luke Zablaće. O izvršenoj operaciji spasavanja sastavljen je istog dana i zapisnik. Predložio je da se nakon održane rasprave tuženi osudi na isplatu iznosa od din. 28.000.- s 8% kamata od 4.V 1970. do isplate. U tužbi ističe da su tužbenim zahtjevom obuhvaćena sva prava na nagradu spasavanja kako tužitelja tako i posade njegova broda za zalaganje, uzimajući u obzir također troškove i štete na stroju tužiteljeva broda koje su nastale prilikom tegljenja (vučenja) tuženikova broda.

Tuženi poriče navode tužbe. Priznaje da je dne 25.IV 1970. u blizini otočića Dvainke stvarno nastao lakši kvar na motoru njegova broda. Međutim tuženi tvrdi da je za vrijeme dok je njegov brod bio na pučini slučajno naišao tužitelj sa svojim brodom i učinio uslugu njegovu brodu doteglivši ga u luku Zablaće. Napominje da kritične zgrade vrijeme nije bilo opasno i tuženikovu brodu nije prijetila nikakva opasnost. Prema tome, niti je brod tuženoga bio avariran na takav način da bi se nalazio u opasnosti, niti je trebao spasavanje, a niti ga je tužitelj svojim brodom spasio, već je tužitelj tuženome samo učinio uslugu tegljenja. S obzirom na navedeno tuženi smatra da tužitelj nema prava tražiti iznos od din. 28.000.- za izvršeno tegljenje.

Vijeće je saslušalo svjedoke, pribavilo izvještaj o vremenu, pregledalo brodski dněvnik m/j "Divulje",

zapisnik koji je sastavljen u luci Zablaće 25.IV 1970. i zatražilo mišljenje sudskog vještaka.

Vremenske prilike u kritičnom razdoblju bile su povoljne. U "zapisniku" koji je potpisao i zapovjednik m/j "Divulje" govori se i o učinjenoj usluzi spasavanja. Vještak u svom iscrpnom i detaljnom vještačenju zaključuje da sporna operacija predstavlja slučajan i najlakši način spasavanja. Naime vještak smatra da se m/j "Divulje" nije nalazio u neposrednoj opasnosti, "ali da nije prihvatio usluge broda "Rogač", mogao se naći u situaciji da pretrpi neodredjene štete". Vještak dalje tvrdi da su rizici spasavanja bili minimalni, a troškovi spasavaoca mali; usluga je trajala kratko, a spasavalac nije ulagao velike napore. Spasavalac nije bio profesionalac, ali je učinio kompletnu uslugu. Vrijednost spašene imovine iznosi din. 450.000.- Smatra da je tužitelj postavio preveliki zahtjev za nagradu. Predlaže da se kao nagrada, odnosno naknada za spasavanje, u koju bi bili uključeni svi zahtjevi vlasnika i posade spasavaoca, troškovi i štete na m/b "Rogač", odmjeri iznos od din. 3.210.- Taj bi iznos obuhvaćao: 1. tegljenje u trajanju od 1,5 sati (din. 540.-); 2. gubitak vremena ukupno cca 3 sata (din. 420.-); nagradu za spasavanje (din. 2.250.-).

Vijeće je, s obzirom na rezultate raspravljanja i dokaze, u cijelosti prihvatio mišljenje sudskog vještaka, djelomično prihvatilo tužbeni zahtjev i dosudilo tužitelju iznos od 3.210.- dinara.

I.G.

Bilješka.- U praksi se pojavljuje problem kako pravno okvalificirati uslugu učinjenu na moru, odnosno predstavlja li akcija tegljenja samo uslugu tegljenja, ili se radi o spasavanju (pomaganju). Sporovi nastaju zbog znatnije razlike u iznosu nagrade.

Za kvalifikaciju usluge spasavanja opasnost koja prijeti imovini (i osobama) na moru ne mora biti neposredna. Međutim potrebno je da okolnosti u redovitom tijeku zbivanja upućuju barem na moguće ostvarenje opasnosti od gubitka (propasti) imovine ili smrti osoba. Veličina opasnosti je relativan pojam. Ne može se općim pravilom definirati veličina opasnosti koja opravdava operaciju spasavanja (usp. Branko Jakaša, Pojam i sistematika spasavanja na moru, Zbornik za pomorsko pravo, knj. 6, 1967, str.28-29; Ivo Grabovac, Pravni položaj tegljača u spasavanju tegljenog broda tijekom izvršenja ugovora o tegljenju, Pomorstvo, br.4/1971, str.116-117, i tamo navedena literatura). Odredjeni intenzitet opasnosti za uslugu spasavanja trebalo bi da postoji, a on se cijeni prema okolnostima svakoga konkretnog slučaja.

Sud je u cit. sporu, na temelju mišljenja vještaka, cijerenoga stručnjaka i iskusnog praktičara na području spasavanja na moru, čitavu operaciju ipak okvalificirao kao spasavanje, jer su se formalnopravno ispunili određeni bitni uvjeti. Međutim konkretno spasavanje dobilo je i epitet tzv. "najlakšeg načina", čime se jasno htjelo istaći da se radilo o graničnom slučaju. Stoga je i dosudjena nagrada daleko ispod petita tužbe.

I.G.

B) Odluke stranih sudova i arbitraža

KUĆA LORDOVA

Presuda od 18.VII 1973.
(Rasprava zaključena
2. IV 1973)

E.L.Oldendorff & Co. G.m.b.H.
c/a Tradax Export S.A.
Brod "Johanna Oldendorff"

Brodarski ugovor na putovanje u određenu luku ("port charter party") - Stigli brod ("arrived ship") - Stigli brod je brod koji je stigao na mjesto unutar luke gdje je uobičajeno da brodovi čekaju na vez - Pretpostavka je da je na tome mjestu brod na neposredno raspolaganje naručitelju - Protudokaz dopušten - Pismo spremnosti može se s toga mjesta predati, a stojnice počinju teći

Tužitelj brodovlasnik broda "Johanna Oldendorff" zaključio je s tuženim naručiteljem, Tradax Export S.A, broderski ugovor na putovanje ("voyage charter-party") na formularu "Baltimore Berth Grain form C", u kojem je bila dana naručitelju opcija između nekoliko luka u Engleskoj, a on je uputio brod u luku Liverpool/Birkenhead. Brod je stigao 2.I 1968, pa je nakon nekoliko premještaja po nalogu lučke oblasti brod morao sidriti kraj broda svjetionika, na dan 3.I 1968. u 14.40 sati u udaljenosti od 17 milja od mjesta iskrcavanja. Istovremeno dao je brod naručitelju pismo spremnosti (u 14.35). Na vez je brod bio pripušten tek 20.I 1968, pa je iskrcavanje započelo 21.I 1968. u 08,25 sati. Brodovlasnik traži da se stojnice za iskrcavanje računaju od 4.I 1968. u 03.00 sati, a tuženi naručitelj traži od 22. I 1968. u 08.00 sati, zavisno od toga kada se smatra da je brod "Johanna Oldendorff" stigli brod ("arrived ship").